

Megjelenik ez a lap hetenkint kétszer csütörtökön és vasárnap.  
**Á r a :**  
 Egész évre . . . 6 ft. — kr.  
 Félévre . . . . . 3 ft. — kr.  
 Negyedévre . . . 1 ft. 50 kr.  
 A szerkesztő szállása:  
 Színház-utca 404. szám.

# NEMEREI.

Politikai, közgazdasági és társadalmi lap.

Hirdetési díj:  
 4 hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért 4 kr. (1—10 sornyi hirdetés ára mindig 40 kr.) — Bélyegdíj minden íglatáskor 30 kr. — Nagyobb hirdetéseknek alku szerinti. — Hirdetések fölvetnek a szerkesztőségnek.

Pest, 1872 márcz. 12.

(R. I.) Önök — mire levelém napvilágot látand, már értesülve lesznek a nemzet törvényhozó-testületében véghez ment féktelen viharos jelenetekről, melyek a jogos közérzületet fájó, de egyszerűsind undirított behatással töltik el. A szenvedélyesség ily kitörései, az egymás elleni elkeseredettség ily kifakadásai, minőknek a külföldi sajtó, a nagy hallgató közönség a „haza atyjainak“ a „nemzet választott képviselőinek“ tanácskozó termében szemtanuja, szégyenére válnának egy falusi kupak-tanácsnak is, nemcsak egy nemzetgyűlésnek.

Az eszköz, a fegyver, melylyel az egyesült balpárt a választási törvényjavaslat ellen küzd: a legparlamentarisabb eszköz, mely a parlamenti szabadság, és alkotmányosság arcuzal csapását, a jogfeltorgatás és absolutizmus lábra kapását jelzi.

Mi tiszteljük egy párt nézetét, legyen az helyes, legyen az téves. Mondja ki e párt meggyőződését, de vakmerő játékkal az igazság és jog köpenye alatt ne tegye lehetlenné a törvényhozás működését. Ily tett szégyen foltot üt a nemzetre, megingatja az állam alapját, s a külföld megvetését vonja maga után.

A parlamentarismus fogalmai szerint a népképviseleti rendszeren alapuló legislativa több pártból szokott állani, a mely különböző nézeteket képvisel. Azon nézetek és elvek pedig, melyeknek képviselői többségben vannak, képezik az uralkodó többséget, és ebből keletkezik a kormány, melyet a többség, mint saját politikájának kinyomatát, támogatni köteles. A majoritással szemközt van a minoritas, — vagy több fractio — mely valamely törvényjavaslat fölött mindaddig, míg a szavazás meg nem történik, a törvény és illem határai közt nézetének érvényt igyekszik szerezni; de a szavazás megtörténtével, midőn a kérdés a népképviselet többségének akaratával törvényre emeltetett, a minoritásnak meg kell nyugodnia, mert más forum appellatorium nincs mind addig, míg a többség meg nem dönti. Ez a legprimitívabb critérium

a parlamentaris jogfogalmaknak, melyeket a valódi szabadelvűség elfogadott és tiszteletben tart. Fájdalom, ellenzékünk — szájában a szabadság, jog és törvényesség nevével — ezt vagy nem érti, vagy eltökélt szándoka nem érteni, midőn a részletes vitára elfogadott törvényjavaslat végtárgyalását oly módon gátolja, a mely módot mint meg nem engedhető eszközt mindenki, kinek az alkotmányos életről fogalmai vannak, perhorresálni kénytelen.

Azt, hogy a 48-asok túltéve magukat a törvényesség ildomai, a féktelenség karjai közé vetik magukat, csak a politikai öntudat hiányának tekinthetjük. Csiky, Patay, Madarász, Csanády & Comp. lehetnek igen jó hazafiak, de politikájok, mint hazánk fejlődő korszellemével összeegyezhetlen, a komoly hazafi előtt nem jön számításba. Ezen uraknak qualificatiójuk nem elégséges arra, hogy az alkotmányos élet, a parlamentarismus áldásaiban részesüljenek.

De mit szóljunk a balközép hőseiről, ez urak politikájáról?

Miért kellett nékiek a szélső balpárt eszélytelenségeit örült dühöngésig fokozni, átesapva hozzájuk, s kiragadva azokból a zászlót, most már ők hirdetve tele szájjal, pokoli zajjal e kisebbség erőszakos ellenszegülését a többség akaratának, a fizikai erőt lázadásra ingerelni az erkölcsi köteleesség ellen.

Ily eljárás átplántáltatik a nép közé, s oly pártusává tépi szét a nemzetet, hogy mit alkotmányunk rövid életében a Deákpárt a haza önállóságának javára épített, — szerte foszlik, s vele bukik hazánk!

Tisza Kálmán és pártja szüntelen a nép jogaira hivatkozik, a nép érdekében szól, tesz, cselekszik. És a nép, a helyes közvélemény borzadva látja, hogy ellenzékünk az országos közügyek haladását lehetlenítő eljárása által az alkotmányos szabadságot ássa alá, párt szenvedélye megfertőzteti parlamentünket. A baloldal parlament ellenes taktikájának rugója a legmeztelenebb pártérdek, a fanatikus uralomvágy. A balközép nem csupán a közjogi program miatt hanem imparlamentaris magaviselete folytán is

békés viszonyok közt képtelenné vált a kormányra. Hogyan lehessen a haza alkotmányát oly emberekre bizni, kik nem tisztelik a parlamentarismust. Hogyan nyerje ki ily párt a tron és nép bizalmát, ha nem tud alkotmányos lenni?..

Valóban elcsüggesztőleg szomorító egy látvány, ha látjuk hogy ellenzékünk mily tiszteletlen rágalomokkal illeti a Deák-pártot csupán azért, hogy e párt államjogainkat visszaszerelte s Magyarországot visszaadta önmagának. „Hazaáruló“ „jogfosztó“ czimmekkel illetik a legtisztább jellemet, ki nem tartozik pártjokhoz, s ők nem irtoznak céljok elérése végett a legfanatizáltabb elemekkel kezdet fogni. S e párt akarja Magyarországot többségét magának megnyerni!

Olvassák el önök uraim az összes külföldi sajtó ítéletét, melyben nemzetünket becsmerlik, az ellenzék vad, féktelen eljárásai miatt, — s piruljanak. Kivánjunk tiszteletet, jogérzetet nemzetiségeinktől, midőn ellenzékünk így mutatja ki tiszteletét a főálló jogrend iránt. Nevetség.

Az ellenzék politikája ha valaha, úgy most közdelemre hívja föl a Deák-pártot. E pártnak a választásnál többségben kell lennie saját és hazánk érdekében. Szavazatunkkal és tömörüléseinkkel nem csak pártunkot, de hazánkat meutjük meg! — Ime uram, levelém, melyben keserű voltam, de hí viszhangja úgy a főváros, mint a legtöbb vidék közvéleményének.

*Csonkitalanul adjuk tisztelt munkatársunk erős pártszínezetű cikkét, habár folyvást igyekeztünk olyan állást foglalni el, melyből érthető legyen minden hazafias pártnak magatartása.*

*Ezen álláspontunkat fenntartjuk ezutánra is; de épen ezen független álláspont teszi kötelességünké, kimondanunk, hogy a képviselőházi ellenzék ösmert eljárását a választási törvényjavaslattal szemben mélyen elszomorított és igazolhatatlannak tartjuk, épen mint pesti munkatársunk. Azon törvényjavaslat lényege ellen nekünk is vannak kifogásaink; de azért az ellenzéknek egyenesen a magyar parlamentarismus tekintélye és a magyar nemzet jó hírneve, nyugalma megrontására vezető eljárását lelkünk egész erejével elítéljük. Szerk.*

## TÁRCZA.

### A háromszéki fiók protestáns-egylet alapszabály tervezete.

I. A háromszéki fiók protestáns egylet — mint algyulete a magyarországi protestáns egyletnek — éppen azon ezélt tüzi maga elébe, melyet az országos egylet ki tüzött t. i. azt, hogy a vallásos erkölcsi életnek Krisztus evangéliuma szellemében meg ujulását eszközölje, — s e végre az országos egylet által dolgozott alapszabályokat magára nézve is kötelezőkül elismeri. — Azonban

II. A helyi viszonyok tekintetéből munkássága feladatát közelebről szorosabban meghatározza a következőkben:

#### I. Általánoson:

Székely népünknek az ösöktől ránk szállott családi, nemzeti, erkölcs-vallási szép s jó szokásait u. m. józon va vallásos buzgóságot, egyháziasságot, hazaszeretetet, törvény-tiszteletet, vendégszeretetet, munkásságot, egyszerű takarékos életrendszert ételben, italban, ruházásban; nyílt őszinte igazmondást, családias összetartást közvagyon-tiszteletet . . hiven fenntartani és nemesíteni; az ezekkel szemben elharapozott minden rossz szokást, erkölcselenséget, tudatlanságot, babonát, vallás iránti közönyösséget, közügyek iránti részvéltelenséget kiirtani.

#### II. Részletesen:

a) a népközlők felvirágoztatására (ide értve kisdudovádákat, gyermektereket, árvaházakat) községi, felekezeti, és magán iskolák előjárásogaival kezdet fogva, mindent

megteszen. Különösen szakértő tagjait egyes iskolák közvizsgálására kiküldi, s tanulásban és erkölcsben kitűnő jó gyermekeknek általuk az egylet pénzén vásárolt hasznos jutalomkönyveket osztogattat.

S még — a mint módja lesz rá — kitűnő értelmi képzettségű és szorgalmu szegény tanulókat — hogy tovább képezhessék magukat — erkölcsi és anyagi pártfogás alá veszen.

b) a felnöttek oktatására tagjai által hasznos felolvasásokat tartat, — és ifjusági egyleteket szervezetet lehetőleg minden községben.

c) a koldulás eltávolítására, özvegyek árvák dologtehetetlen szegények nyomorának enyhítésére mindenütt hol lehet, szegények házának alapítására dolgozik.

d) alapít népkönyvtárakat, népbankokat, takarékpénztárakat, temetkezési, mértékletességi egyleteket.

e) hü és jó cselédek nevelésére ösztönzésül cselédjutalmakot tűz ki

S mindezeknek elérhetésére akármely nevű hason czélú társulattal és törekvésekkel összeköttetésbe lépik.

III. Céljai elérésére minden jövedelmének háromnegyed részét fordítja; egy negyed rész jövedelmét mindig fel küldi az országos egylet pénztárába, — hogy így saját keblü ügyei mellett az országos egylet által mozgatott nagyobb körü czélok elérésére is befolyjon.

#### IV. Jövedelme a fiókegyletnek:

a) a tagok évidija, mely most az 1872-ik évre nézve a tagok tetszésére bizatik, — azontulra a közgyűlés által határozott mennyiségben megfog állapittatni, — s a melyet minden tag az új év 15 első napjá alatt a fiókegylet pénztárnokához pontosan befizetni köteles.

b) az egylet közgyűlése által határozandó felolvasá-

soktól, bálóktól, s más akárhonnan e czélra befolyható jövedelem.

V. Minden jövedelme az egyletnek az évi első közgyűlésen, számba vétetvén a III. cikkben jelzett egy negyed levonásával — előleges költségvetésben a fiókegyleti célokra folyóvá tétetik.

Azonban: ha az egylet pénzereje majd gyarapodásnak indul, arra fog törekedni, hogy állandó alapul az elkölthető évi jövedelemmel egy — akkor meghatározandó — része mindig tőkésítessék.

VI. Tagjává lesz az egyletnek akárki nemzetiségi és felekezeti különbség nélkül, ki az egylet alapszabályainak megtartására magát kötelezi, s mind anyagi mind szellemi téren az egylet célját tettelesen előmozdítja.

Megszűnik pedig tagja lenni — ki az egylet alapszabályainak nem tesz eleget.

VII. Az egylet biztosabb és sikeresebb működhetés tekintetéből kerületenként kisebb egyletekre, — ezek ismét kisebbekre oszolnak, míg minden községben lenni fog egy kis egylet.

Azonban mindezen egyletek szerves összefüggésben állanak úgy, hogy maga a központi egylet minden algyuleteinek életmozgásáról működéséről folytonos értesülésben lesz.

#### VIII. Az egylet munkásságának közegei:

1. a közgyűlések.
2. a választott tisztviselők.
3. a választmány.

IX. A közgyűlések: központi, kerületi és községi gyűlések.

a) a központi közgyűlés tartatik évenként két-

**A Deakpárt e hó 11-ikén tartott értekezletén elfogadta a gyökeresen módosított incompatibilitási törvényjavaslatot az országgyűlési vita alapjául. Ez új javaslat az előbbinek megszorítása; e szerint a minisztereken, államtitkárokon, minisztertanácsosokon kívül más hivatalnokok, az országos intézetek igazgatóit, egyetemi és jogakadémiai tanárokat kivéve, képviselők nem lehetnek.**

Braila, márcz. 5-én 1872.

(Eredeti tudósítás.)

Bécsi és pesti lapok egy idő óta szellőztetik azt a hírt, hogy a magyar kormány az ittenivel — vám- és kereskedelmi szerződést szándékol kötni.

Nem tudjuk, hogy ezen hírkövés mennyiben nyugszik biztos alapon; de hogy ily szerződés megkötése régen óhajtott feltétele a kereskedelemnek: az elvitázhatatlan tény.

Nem akarván fejtegetni azon visszás és a mostani viszonyokkal semmiképp meg nem férhető rendszabályokat, melyek a magyar kereskedelemmel üzetnek: bátor vagyok csak egy esetet fölhozni, mely elég rózsaszinben tünteti föl rendezetlen helyzetünket:

Az itteni vám hivataloknak azon utasítások van, hogy oly borterményt melylyel az ország rendelkezik: béne bocsássonak, — csak is oly borokat, melyek fényűzés tekintetéből hozatnak.

Természetes ily rendszabály, vagy törvény, a vám hivatalnak az önkény eljárását adja kezébe; — mert valam is történt az, hogy azon magyar bort melynek az ára — okájának Pesten 25—30 ft. egyszerű asztali bornak nyilvánították, de unszolás és sok beszéd után még is fényűzési bornak „Vin de Lucs“ ösmerték el.

Ilyen ferde helyzetet a kereskedelemnek nagyon árt, hol ha szerződés van érvényben, legyen a beviteli vám bármennyi, tudja a kereskedő, hogy convenál-e vagy nem; ha igen akkor szállítat, ha pedig nem: úgy nem.

Tehát azért nagyon is kívánatos, hogy kereskedelmi közlekedéseink: rendezve és bizonyos szerződés által meghatározva legyenek. Szomszéd államok ily szerződés nélkül nagyon félszeg kereskedelmet tűzhetnek egyik a másikkal. — Nekünk mint legközelebbieknek — megkívánják kereskedelmi érdekeink ezen országgal rendez viszonyba lépni, és nem még az ó-világban a magas portával kötött szerződésekhez hasztalan ragaszkodni; mert halogatás csak tespedés; a tespedés pedig halál; — vagy pedig ha szerződés nincs, törekedjék a kormány a reciprocitenc érvényt szerezni; mert vagy az elsőt, vagy az utolsót fönn kell tartani. Ez alatt azt értem, hogy miután Oláhon vagy Moldovából elég bor vitetik Erdély és Bukovinába, tehát viszont ennek erejénél fogva ide is legyen szabad magyar bort szállítani; — mert csak kölcsönös jognál fogva lehet a kereskedelmet közös érdekeink előmozdításául tekinteni.

Ezért hisszük, hogy ha csakugyan lesz kereskedelmi szerződésünk, — az oly alapra lesz fektetve, mely szoros összekötési igényeinknek, s a kor szellemének megfelelő.

szer, — az első január 31-én vagy ha ez ünnepe: az utánna való napon; a másik October első hetében.

Tárgyai: Választ három évre egy elnököt, egy al-elnököt, egy titkárt, és egy pénztárnokot a központ számára, — egy egy elnököt; s egy egy titkárt a ki egy szersmind pénztárnok is — a kerületek számára.

Meghatározza a tagsági díjt.

Tárgyalja az egylet minden ügyeit, melyek az országos egylettől le, a kerületektől fel, egyesek által indítványképpen beadatnak.

Felolvasásokat tart.

Az alapszabályokon módosítást vagy változtatást teszen. —

Az egylet számadásait évenként béveszi, megvizsgálja; és hitelesíti.

b) Kerületi közgyűlés tartatik évenként négyszer a kerületi elnökök által megjelölendő időben.

Tárgyai: A kerületben lévő községi egyletek számára egy egy elnököt választ 3 évre. A kerület egyleti munkásságáról a kisebb egyletektől tudósítást veszen bé, s tanácskozik és határoz mindent, a mi az alapszabályok körén belül a kerületben az egylet biztos mozgását elősegitheti.

Minden eljárásról tudósítást teszen a központi gyűlésnek írásban.

c) Községi közgyűlés tartatik minden hónapban egyszer.

Tárgyai: a községben az egylet céljainak előmozdítására mindent tenni.

Jegyzőjét vagy titkárát maga választja három évre.

Működéseiről pontos jelentést küld bé írásban mindig a kerületi közgyűlésekre.

A Duna még tökéletesen a jég miatt nem hajózható, és azért kikötünk mindig a téli álomban van.

Február 15-től 24-ig oly hófúvások voltak, hogy ezen idő alatt semminemű posta nem érkezett, s nem küldetett el Brailából.

Cs. J.

### A baloldal országos értekezlete.

A balközép e hó 10-ikén tartotta szervezkedő nagy gyűlését — Ghyecz Kálmán elnökle alatt.

A gyűlés, melyen mintegy másfél ezer ember vett részt, szép rendben folyt le. Ghyecz Kálmán zajos éljenek közt megnyitván az ülést, mindjárt utána Tisza Kálmán fejtegeté a párt politikai eljárását. Még többen szólottak a tárgyhöz, — köztük Csernátóny a legtüzetesebben.

Beszédek három tárgy körül csoportosultak, u. m. a tervezett reform-párt, a jobboldal elleni eljárás és a szélső ballal való fusió körül.

A reformpárttól a gyűlésben tulajdonképp nem annyira beszéltek, mint inkább azzal szemben elbarátaikat biztosítani kívánták az által, hogy Mocsárynak a reformpárt ellen irt röpírát osztogatták.

A jobboldal elleni eljárás tárgyalásában különösen argumentáltatott Tisza Kálmán által az, hogy a választási törvényjavaslat oly sok polgárt foszt meg választási jogától.

A szélsőballal való fusió egyszerűen elvetetett. Tisza Kálmán erre vonatkozó beszédében kimondotta a párt programját, mely röviden ez: önálló pénzügy, önálló hadsereg, és hazánk felvirágoztatása.

Ezután több rendbell indítvány rövid discussió után eldöntetett.

### Magyar képviselőház.

Márcz. 11 ikén.

E napon is a képviselőház tárgyalásaiban ott áll, a hol ezeltől egy héttel állott. Ha így megy tovább is az ülésezés, a parlament a hazai ügyek bátramozdítója leendő hamarább.

A mai ülés elején az elnök ama lelkes és hazafias tényt közölte a házzal, hogy Ghyecz Ignác örökösei, az elhunytak rájuk maradt könyvtárát, mely huszezer kötetből áll, a képviselőháznak adományozták.

A ház jegyzőkönyvileg fejezi ki köszönetét az adományozóknak.

Ezután seregével mutatták elő a kérvényeket, melyeket a házhoz a választói census-fölemelése és az országgyűlés öt évi tartama ellen intéztek.

Német Albert indítványt, illetőleg módosítványt tett az ülések tartása iránt. Indítványához csatlakozott Justh József is, hogy az ülések jövőre tiztől kettőtől s este öttől 8 óráig tartassanak.

X. A választott tisztviselők: központi elnök, alelnök, titkár és pénztárnok; kerületi elnökök és titkárok; községi elnökök s titkárok.

a) Elnökök: összehívják az illető közgyűléseket azokon elnökölnek. — vezetik a tanácskozásokat, — ők az összekötő közegek fel és lefelé, s minden hivatalos iratot aláírásukkal hitelesítnek.

b) Titkárok: az illető gyűlések jegyzőkönyveit viszik, — hivatalos iratait szerkesztik, gondozzák, expediálják, — a szükséges hivatalos értesítéseket az elnökökkel aláírják, s expediálják.

c) Pénztárnokok: minden egyleti pénzről pontos tiszta számadást visznek, s azt a mikor kívántatik mindig előmutatják.

XI. Választmány: A központi elnök, alelnök, titkár, pénztárnok, kerületi elnökök és titkárok, s ezeken kívül mindenik kerületből két két egyleti tag — kiket a közgyűlés választ — ezek együtt képezik az egylet választmányát.

Ennek teendői: A közgyűlés által rábizott minden ügyeit az egyletnek folytatni s végezni egyik gyűléstől a másikig, minden gyűlésen beszámolván az addig folytatott működéseiről.

XII. A háromszéki protestans fiók-egylet fenn áll addig míg egy tagja lesz valahol Háromszéken, s használja minden lehető jóvedelmét.

Ha egy tagja sem maradna: akkor minden vagyona átmegeyen közvetlenül az országos protestans egylet kezébe.

Németh Albert indítványához számosan szóltak, kiterjeszkedve a választási törvényekre, az országgyűlés öt évi tartamára s mindazon dolgokra, melyek miatt a baloldal most ama eljárást követi, hogy az érintett törvényjavaslatok kivételét lehetlenítse. E végből a magában csekély tárgyhoz oly számosan szólattak, hogy a három óra hosszat tartott ülésen semmi határozat nem jöhetett létre, sőt a közelebbi ülésen sincs remény bárni csekély eredményhez való jutáshoz, miután már előre 16 on jegyzet-tek fel magukat, az ülések tartama feletti tárgyhöz.

Azt a hírt, hogy a kormány az országgyűlést azonnal fölakarja oszlatni, elejtették; most azonban az a hír kering, hogy a jobboldaliak oly határozati javaslattal akarnak előállani, miszerint a ház és nehány szakaszból álló választási törvényjavaslat en bloc elfogadtassék.

Márczius 12-én.

A mostani bevett szokás szerint ezen napi ülés is kérvények, interpellációk és határozati javaslatok benyújtásával kezdődött. Ezek között Jókai azt javasolja, hogy a főváros rendezésének kérdése napirenden kívül tárgyalassék. Schwarz Gyula interpellációja és érdekes volt; arról szól, hogy a tanintézeteket általában adómentesekké tegyék. Napirenden folyvást az ülési órák tartama fölötti vita volt, melynél egyébiránt többnyire a választási új törvény javaslat hiányairól, a parlamentarizmusról s más, a mostani napikérdéssel összefüggő tárgyakról beszéltek — mind ellenzékiek.

A jobboldalról ez ülésben csak Kerkápoly Károly pénzügyminiszter tartott általános viharos tetszés közt beszédet, melyben megtámadta az ellenzék parlamentaris eljárását.

### V i d é k.

Kézdi-Vásárhely, 1872. márcz. 12.

Miután a rövid farsangot vigan és igen kellemetesen töltöttük el: istennek hála! a bőjtben sem vagyunk épen unalomra utalva: miután városunkban Nagy Mihály szintársulata eléggé kedélyes estélyeket szerez számunkra. Igen sajnáljuk, hogy nem sokára megleszünk ez élvezettől fosztva, miután husvét körül Brassóba fog menni a társulat.

Reméljük, hogy magyar testvéreink, főleg a derék iparosok, úgy román polgártársaink is kellő pártolásban részesítendik a mi eltávozó színészeinket, — kiknek szintén ajánljuk, hogy folytonos szorgalom, szerepök kellő betanulása s kerekded előadás által igyekezzenek az itt szerzett jó hírnevet Brassóban és kiérdemelni.

Prímadonnánk, a kedves szép Mártonné, érzéseteli játéka, csinos öltözte és kellemes hangejtése által mindnyájunk kedves emlékében fog bizonyára maradni.

Gyakori tapsokra ragadott az érzéssel szereplő Nagyné is; míg a csintalan Hamvainé is hova-tovább igyekszik előismerésünket megnyerni.

Első szerelmes Tóth, kinck pályájához sikert kívánva, ajánljuk: a folytonos igyekezetet. A legszorgalmasabb színészeink egyike, a kedélyes és öreg szerepeket kedvelő Márton; míg az ármányos szereplő Liberat és Jánit a szorgalom dicséri; Hamvai szintén említést érdemel. —

Köszönettel tartozunk a szép vidéki közönségnek, mely nevezetes contingensét adá mindig a színháznak, s így nem csak kellő, de valóban szép publicumunk is volt mindig! s a felvonás közti szünetek bizonyára igen kedélyes „qui pro quo“-ra szolgáltatnak alkalmat.

Hogy hosszadalmas ne legyenek, még csak azt említem meg, hogy Sepsi-szék baloldala Bakesit, az „Igazmondó“ szerkesztőjét szólítá fel jelöltül, ki azt elfogadta; mindnyáján feszültséggel, remény és kételylyel nézünk a közzelgő követválasztások elébe.

### Politikai szemle.

Thiers a köztársasági kormány forma végleges megtartása mellett nyilatkozott, s e szavaknak az europai sajtó nagy fontosságot tulajdonít. A nemzetgyűlés bizottsága a belügyminiszter által benyújtott sajtótörvényt tárgyalja. E törvény miatt úgy látszik, hogy egy komoly viszálynak néznek elébe Versaillesben. Thiers a bizottság által tett módosítás ellenében igen erélyes hangon szólt. Thiers főleg azt veszi rossz neven, hogy a bizottsági javaslat a mostani kormányformát nem is érinti, hanem egész pillanatnyi létellinek tartja, pedig a törvények értelmében Thiers kormánya mindaddig törvényesen fenáll, míg a nemzetgyűlés. Ha tehát az egyik ideiglenes, a másik is az, Thiers e kérdésben valószínűleg szilárdan ragaszkodni fog álláspontjához s nem folyamodik compromissumhoz, mely a kérdést meg nem oldja, hanem a megoldást csak fölfüggeszti.

A német kormány figyelmeztette versaillesi collégáját, hogy mindazon pénzekért, melyek márczius 6-ka után fognak lefizettetni, kamatelengedést nyújtani többé nem fog Versaillesben tehát siettek e pénzt idejében kézbesíteni s

330 millió, március 6 án csakugyan átadott Strasbourgban. Ez által Franciaország jogot nyert az októberben kiűritett hat megyét, mely az októberi egyezmény értelmében mindaddig semleges területnek tekintett, katonailag is megszállani.

A „Köln. Volksztg.“ szerint Bismarck Bécsben ajánlatot tett, hogy járjon el a két kormány, — t. i. a porosz az osztrák — együttesen a lengyel-ultramontan koalíció ellen. —

Spanyolországból igen komoly hírek érkeznek. Az ország vagy államesiny vagy trónváltozás előestéjén áll. A mostani uralkodóház minden ellenségei, carlisták, ultramontanok, köztársaságiak szövetkeztek, hogy a választásokban megnyerjék a többséget, s ha céljokat elérik, Amade ki király önként lemondana a trónról.

## V e g y e s .

(Az országgyűlés feloszlatásáról) szóló hírek a „P. N.“ hiteles értesítése szerint teljesen alaptalanok. Döntő helyen erre nem gondoltak soha, s e hír csakis azért közöltetik, hogy ezzel megingassák a Deákpártot.

(Az erdélyi balpárti küldöttek) márcz 11-ikén külön tartottak értekezletet. Negyvenketten vettek részt az ülésen b. Bánffy Dezső elnökle alatt. Elhatározottak, hogy Maros-Vasárhelyre pártgyűlés hívassék össze, mely az ellenzékét a Királyhágon innen szervezze. Együttal kimondatott, hogy „hazánk integritásának megóvása mellett a nemzetiségekkel testvéri egyetértésre és a választásnál együttes közreműködésre kell lépni, s a jobboldallal semmikép compromissumra lépni nem kell.“

(Egy román hang.) Miután a roszakaratu ellenzéki román lapokban többszörösen hangsúlyoztatott a kormány illiberalismusa, a lugosi püspöki hatóság elősorolja a „Patriá“-ban azon hivatalos adatokat, melyek szerint a cultus-miniszter csupán azon püspöki kerületben — egyházi és iskolai célokra csaknem 18,000 forintot adott a románoknak. —

(Tűz Hessheimernél.) Tegnapelőtt este Hessheimer kereskedő raktárában egy fiu vigyázatlansága miatt tűz ütött ki akkép, hogy egy hordó petroleum meggyult.

Volt ijedség a petroleum hírére; mindenki az exploziótól félt elannyira, hogy alig mertek közeledni az épülethez. Jó szerencsére azonban csak kisebb mértékben volt petroleum, és emellett a raktár erős boltíves épület. A tüzoltók is megjelentek; legalább azt beszélték, hogy ők azok. Nagyon sokan pedig azt állították, hogy az itteni tüzoltó-egylet csak paródiája az ilyen szervezett egyleteknek. Egy oly népes városnak minő Brassó, nem lenne ártalmára, ha nem paródiálna ebben is.

E tűz eset alkalmával azt vettük észre, hogy városunk lakói — minden reacionariusság mellett is — rosz communisták lennének, mert nagyon félnek a petroleumtól. —

(Brassóváros és vidék iskolatanácsa) évnegyedes első ülését tegnapelőtt tartotta. Az iskolatanács elnöke statisztikai adatok kíséretében előadta a városi és vidéki nevelésügy mozzanait a lefolyt közelebbi 3 évről.

Igen örvendetes volt ez előterjesztésből azt hallani, hogy e vidéken némely nemzetiségek iskolába járó növendékeinek száma a közelebbi három év alatt tetemesen szaporodott.

Azon interpelláció sem volt érdektelen, mit egyik iskolatanácsos tett az elnökhöz, hogy a szász iskolák részére kiosztott tanszerek között: a magnes vas miért nem német? Természetes, hogy az interpelláció nem maradt felelet nélkül, melylyel a ház egyhangulag meg volt elégedve. —

(A balközép országos értekezlete) után két helyen társas ebéd tartatott. A mondott toasztok közül a legnagyobb lelkesedést Kossuth éltetése keltette fel. A zenekedvelők termében, hol Ghyezy Kálmán elnökölt, Lázár Ádám mondotta ez áldomást, s a percekig tartó éljenzés után Degré azt indítványozta, hogy ez áldomásról Kossuthot felvitatilag értesítsék. A legzajosb helyeslés hallatszott erre, s csak Csernátynak volt bátorsága, hogy ez ellen felszólaljon. Beszéde, mint írják leirhatatlan indignatiót keltett. Az eláll! a legzajosabban hangoztatott. Végre a fegyelem még megtette szolgálatát s a telegrafirozástól elállottak. A zenekedvelők terméből Jókai vezérlete alatt küldöttség menesztetett az Orpheumba, a hol a baloldali képviselők másik része tartotta lakomáját. Itt Tisza Kálmán elnökölt és Jókai poharat emelt az alkotmányos királyra. A vidéki tagok hangulatát legjobban jellemzi az egyik küldött következő felkiáltása: „Instálom, már csak mondanák meg az urak, hogy Deákisták-e, vagy Kossuthisták?“

Ugyazon este fáklós menet volt. A menet roppant nagy tömeg kíséretében este 8 órakor a városház terére vonult és a baloldali kör előtt állott fel.

A tolongás és egetverő zaj közepette az utcára egy asztalt vittek, melyre Hegedüs Sándor felállván, miután a csend közvetlen közelében valamikép helyreállott, egy szónoklatot tartott. Utána Ghyezy Kálmán emeltetett fel az

asztalra és zajosan fogadtatott. Beszédében örömét fejezte ki a felett, hogy a fővárosi és vidéki „vagyonos és értelmes“ polgárság oly tömegesen megjelent a balközépnek 6 éven keresztül követett politikáját helyeselni. A pártot további kitartásra buzdítván, lelkesült éljenzés között leszállt álványáról. — Ennyi állott a programban, de az éljenekre Tisza, Csernátyn, és Jókai is megjelentek a kör ablakában, és rövid beszédeket intéztek a tisztelgőkhez.

## Közgazdaság.

Brassó, 1872 márcz. 15.

A „Nemere“ mult évi 98. számában leirtam volt azon nyomort, melyet hazánk Királyhágon inneni része az 1870/71 évi esőzések és rosz termés miatt szenved.

Ugyanakkor felhívtam a magas kormány figyelmét, hogy vegye számba a szükségét, és addig míg ideje van segítsen, — a nép nyomorát enyhítse. Mindez ideig e tárgyban fájdalommal tapasztalom, hogy semmi intézkedés nem történt.

Ezt, és a nép nyomorát látva, bátor vagyok ismételtén a közfigyelmet és különösen a Nagyméltóságú ipar és kereskedelmi Miniszter urat felhívni, hogy az elodázhatlan szükségét tapintatos intézkedése által elhárítsa.

A mult évben részletesebben leirt és most csak megemlített gabonahiány — nagy mértékű behozatalt idézett elő. Mult év szeptember havától kezdve a behozatal oly nagy volt, a minő a közelebbi időben egyáltalában nem. Egyebek mellőzésével csak a tömösi vámot említem fel, melyen naponta 6—7 száz szekér megy és jön gabonáért.

A behozatal káros volta mellett, kedvező szerencsének tekinthető az, hogy Romániában a mult év gazdag termő volt. Ez, és azon körülmény, hogy Romániának csak hazánk felé van kivitele: népünk ében halásának megmentői.

A nép a meddig telhetik igaz ugyan hogy segít magán, de szerencsétlen következményeket von maga után e pillantnyi segély, mert a segély is csak a maga megrövidítésével történik, a mennyiben a nép barmait, ingó és ingatlan vagyonát adja el a czélből, hogy mindennapiját bevásárolhassa.

Elodázhatlan tehát a rögtöni intézkedés, — ha akarjuk, hogy népünk jövőre is éljen koldusbot nélkül.

Nézetem szerint a következő intézkedések volnának azok, melyek által enyhíteni lehetne a nép sorsán. Mindenekelőtt a gabona behozatali vám élengedése — mely roppant emelkedett.

A vidékek, melyeken a legszembeötlőbb a népnyomora, következők: Háromszék felvidéke, Csik-Gyergyó, Udvarhelyszék, Felsőfejér, Fogaras és Törösvárvidéke.

Ezen helységekben nézetem szerint úgy lehetne továbbá segíteni, ha a magas kormány pénzt vagy gabonát előlegezne a hitelesen kimutatott inségeseknek, két vagy három évi kamat nélküli visszafizetés mellett.

Alakítsunk az inséges vidékeken bizottmányokat a magas kormány, melyeknek legyen feladata, hogy a szükségét alaposan és lelkiismeretesen vegyék fel, és a helyi viszonyokhoz mérten a lehető segélyezésekről részletes javaslatot készítsenek.

Kászoni István.

## Észrevételek a „Megjegyzésekre.“

I.

A „Nemere“ eddig oly méltányos volt irántam, hogy az ellenem személyesen vagy cikkekem folytán becses hátsábjain történt támadásokra mindig megnyitotta a védelem terét. Azon reményben nyultam most is tollhoz, hogy e tér nem tagadtatik meg tőlem, midőn az ügy érdekében némi észrevételeket akarok kockáztatni azon megjegyzések felett, melyeket Kászoni István „a székely iparról kereskedelemről és kivándorlásról“ a pesti Népkörben tartott felolvasásomra tenni szíves volt a „Nemere“ ez évi 15, 16 és 17 számainak Közgazdasági rovatában. Öszintén megvallom, felette nagy örömmel olvastam a „Nemere“ 15-ik számát, látva azt, hogy ott egy olyan iparos és kereskedő kezd munkám bírálatába, ki tösgyökeres székelynek és brassói birtokosnak mondja magát, ki ősi birtokát megtartotta, ki igazán jártasnak állítja magát mindabban, a miről én szólottam, ki ezenfelül Európa igen sok országában megfordult s ott az ipar és kereskedés felől mindenütt megjegyzéseket tett, s ki végre a tiszta igazsáért és nem hivatalért, vagy követségért ígérkezik irni — mondóm, én nagy örömmel voltam, hogy azon ember, ki ily sok szépet mondott el magáról biztosítéknak, majd sok oly oldalait világítja meg a kérdésben forgó tárgynak, a melyeket én nem érintettem, és sok oly állítást czáfol meg, a mire nézve én tévedésben voltam.

De mily örömmel olvastam e sokat ígérő bevezető sorokat, ép oly meglepetéssel találtam Kászoni István iparos és kereskedő brassói birtokos urnak cikkeiben azt,

hogy nem anyira munkámat, mint inkább személyemet bírálja, és egyáltalán állit igen sokat és merészen, de nem bizonyít semmit, még gyengén sem.

Mielőtt ezt adatokkal mindjárt kimutatnám, engedje meg t. Kászoni István ur, hogy irhasson rajta kívül más is tisztán az igazságért valamit; ne feszegezzük olyan hirtelen, hogy egyikünk, másikunk csak önérdékből tesz és ír; ne keressük egyik másikában a képzelt hibákat, hanem igyekezzünk egyesülni e valódi jóra. Látta ön, vegye elé még egyszer felolvasásomat, és ha egy sort tud mutatni, mi rólam és nem a tárgyról szólna, rögtön kapitulálok. — De nincs! És ön mégis mindenütt engem leczkéztt, a helyett, hogy a tárgyat bonczolná.

Hangsúlyozza, hogy művem „Háromszéken a tisztujítás előtt és alatt ingyen osztott szét minden embernek.“ Igaz. Én saját költségemen külön is kinyomattam és ingyen osztattam szét néhány száz példányt az ügy érdekében, és épen a tisztujítás alatt egyfelől azért, mert ez időre esett felolvasásom, másfelől pedig azért, hogy polgártársaim lássák, miszerint én nem csak aspirálók a főjegyzőségre, de némileg irni is tudok. Most, hogy főjegyzői hivatalra aspiráltam, ezt nincs okom tagadni, mivel tanultam; hogy követ akarok lenni, ezt nincs miért titkoljam, mivel több százra menő polgártársam bizalma erre felszólitott; s hogy végre ön szerint népszerűsége vágyom, hát ezt sem bánom, mert a közügyek terén munkával kiérdemelni nem szégyen. Hogy aztán elérem-e, vagy nem? az más kérdés. De ezeknek elérésére törekedni minden polgárnak okkal módjal joga van, mit még Kászoni ur sem fog megtagadni.

Hogy a tárgyról híven nem irtam, erre nézve leg-erősebb argumentumaok azt tetszik felhozni, hogy én 80—90 mértföldnyi távolságban a saját fantasiámat irtam le. Engedelmet kérek. Igaz, hogy én „Európa igen sok országában nem fordultam meg, de a székelyföldnek minden részében és igen sok községében jártam; ott nőttem fel, s hogy tanulmányom befejezésére Pestre jöttem, azóta is többször jártam laza, és épen ebben a kérdésben régi idő óta mindig igen nagy érdeklődéssel kérdezősködtem, szemlélttem fürkésztem mindenfelé. És hogy az emberileg megközelíthető valóságot e kérdésben — statisztikai adatok nélkül is elértem, azt onnan állítom, mert most, midőn a 70iki népszámlálás hivatalos statisztikai adatai nyomán észleleteket és összehasonlításokat tettem, ezek által mindenben igazolva látom az ön által megtámadott állításaimat. —

Igen. Ön egyik tételében fenhangon utasít engem a statisztikai adatok tanulmányozására. Hát bátor leszek. Ön szíves volt nekem szolgálni egy kis statisztikai adattal, és engem leczkézttelve azt mondja, hogy „Három-, Udvarhely- és Csikszék területén van összesen 1704 kereskedő.“

Azt nem tudom, hogy ön honnan vette e statisztikai adatját; hanem én a hivatalosan összeállított népszámlálási nagy munkából sietek önt alaposan megezáfolni. E hivatalos statisztikai adatok szerint az egész székelyföldön kereskedelemről, szállítási vállalatokról, pénz és hitelintézetekről van önálló vállalkozó hivatalnok és munkás összesen 1,840; az ön által felhozott Három-, Udvarhely- és Csikszék területén 1,103.

Még így is csalatkozni tetszett állításában 601-el. De vegyük csak a kereskedelemről levőket. Itt önálló vállalkozó, hivatalnok és munkás az egész székelyföldön van összesen 1,418; az ön által felállított 3 székben, van 860. Tehát, ha hivatalnokokat és munkásokat bele-vesszük, akkor is tévedt 844-el. És ha végre tisztán csak a kereskedőket vesszük, mint ön is vette, ugy találjuk, hogy önállóan vállalkozó kereskedő az egész székelyföldön 956 van; az ön által felvett székben pedig csak 577.

És így világos, hogy ön, midőn 577 kereskedő helyett 1704-et látott, akkor épen 1127 fokkal nagyobb fantasizval irt a székelyföld tövében, mint én 80—90 mértföldnyi távban. (Megjegyzem, hogy a 80—90 az ön száma, a miben ha nem bízom, ne vegye tőlem rosz néven az előbb behozott eset után.)

Az ipar és közmünnél van az összes székelyföldön: önálló vállalkozó 6,387, hivatalnok és munkás 6,670, együtt 13,027. Ebből az tűnik ki, hogy egynél több segéd alig jut egy mesterre.

Ezeket röviden idevetve, — kérem tessék combiálni a dolgot, hogy ezen számnak vajjon azt a rózsás állapotot festik e a 423,073 lakóssággal bíró székelyföldön, mint a milyent ön állit, a ki igazán jártas e kérdésben a saját szavai szerint. Akkor tessék megnézni azokat az iparosokat, de kivált a kereskedőket: hányadik köztük a született székely? Tudom, hogy tökéletesen elmagyarosodott, jó hazafiak ők; csak azt akarom jelezni, hogy bizony szép példájukat kevesen követik atyánkfia közül.

Ön azt mondja, hogy a vándorlást elismeri. Én nem ismertem el, s hogy mikor azt kicsavargásnak neveztem,



igazam volt, az kitérni abból, hogy mint a „Nemere“ is közölte, az összes székelyföldről 3,231 lélek van külföldön és pedig 3,126 Oláhországban, mi nem kedvező tgyan de 423,073 lakossághoz képest kivándorlásnak nem nevezhető. A határszéli megyékben sok helyt van ennél több is a szomszédországban. Ha a sok európai ország közt Irhon felé tetszett járni ott halhatott a kivándorlásról bővebben. Azt pedig, hogy Bukarestben és Plojesten derék székely iparosok ne volnának, én egy szóval sem mondtam, s ezt velem szemben demonstrálni ép oly felesleges volt, mint felesleges volt önnek ellenem minden állítása, a melyekből jövőre példaképen bátor leszek még egy párt kézzel foghatólag megczáfolni.

Most azzal zárom be soraimat, hogy mindenben a hivatalos statisztikai adatokat használtam, a melyeknek szabadon, ha többet nem is, de annyi hitelt adni, mint a Kászoni ur statisztikai adatainak.\*) Bakcsi Ferencz.

Nyilatkozat.

A vidéken több helyütt czélzatosan terjesztett azon hírrel szemben, mintha az 1865-ben kimult Erdélyi kölcsönös biztosító társulat intézkedése következtében megindult s jelenleg is folyó díjpótlék beszédés (díj-után fizetés) a „Victoria“ javára, s annak érdekében történnék, kinyilatkoztatjuk, hogy ezen hír egyszerűen agitacionális koholmány, s ezen pótdíjakat nem mi, hanem a fennebb

\*) A végén lesz nekünk is megjegyzésünk rá. Szerk.

említett Erdélyi kölcsönös, melylyel a „Victoria“-nak soha semminemű közössége nem volt és nincs is, szedi be a maga javára és hasznára.

A „Victoria“ nem kölcsönös, hanem részvény társaság, ennél fogva pótdíjak követésére jogosítva nincs, nem is fog kivetni soha; hanem ha valamely évben több kárt kellene fizetni mint az évi díjbéretelből telik, azt most másfél milliókra menő alap és tartalék tőkéből fogja pótolni. A kölcsönös biztosító társaságok t. i. affélék mint a kimult Erdélyi kölcsönös is volt szoktak pótdíjakat kivetni, mire jogosítottak is, minthogy alap tőkék vagy éppen nincs vagy legjobb esetben igen csekély. Ugyan azért az efféle kölcsönös társaságokkal a „Victoria“ össze nem zavarható, és ismételtlen kinyilatkoztatjuk, hogy a bevezetőleg jelzett s a vidéken több helyütt terjesztett hir agitacionális rágalom és koholmány.

A „Victoria“ biztosító társaság vezérügynöksége Kolozsvárt, Frits, Szász.

Nyilt-tér.

A „MAGYARORSZÁG ÉS A NAGYVILÁG“ czimű nagy képes hetilap műlapja megjelent s csak dicsérettel emlékezhetünk meg róla. Hogy e nagy képes lapunkkal bajosan lehet másnak versenyezni, azt bizonyítja a volt „Ország Világ“ czimű képes közlöny esete is; e lap nagy zajjal indított meg, de a „M. O.“ mellett nem birt felülkerekedni s végre is beleolvadni kényszerült. A „M. O.“ előttünk fekvő műlapjáról meg kell vallanunk, hogy a kiadók nem mondtak sokat, midőn valódi műremeket

igértek előfizetőiknek. A kép Murillo „Mária mennybemenetelét“ ábrázolja, aczélmetstet s minden szobának díszére válik; az előfizetők, még a félévié is, e képet 20 kr-ért kapják.

Ez alkalommal megemlítjük a „DIVAT“ czimű gazdag tartalmu képes divatlapot is, melyet Wohl Stephanie és Janka urhölgyek ritka ügyességgel szerkesztenek, s mely, bár negyedévre csak 2 frtba kerül, messze felülmulja az évenként 12 frtba kerülő többi divatlapokat. E lap jutalomképe is előttünk fekszik, igen díszes aczélmetstet „Szeret, nem szeret?“ czimmel, kedves alakot ábrázolva. Díszéül szolgálhat minden teremnek.

Bécsi tőzsde és pénzek Brassóban márczius 15.

Table with exchange rates for various currencies and commodities like gold, silver, and paper money.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos: Orbán Ferencz.

Brassai áru-tőzsde Márczius 15.

Large table listing market prices for various goods including flour, oil, sugar, and other commodities, organized in multiple columns.

A mai piacon elkölt kukuricza 3000 köből; rozs, tiszta buza, árpa és zab 1700 köből. — Brassó raktárai több ezer köből törökbuzával és rozsszal vannak ellátva.

Advertisement for 'MELIVÁS!' featuring a large decorative border and text about insurance services provided by 'Magyar kölcsönös biztosító bank'.